

ژئوپارک قشم؛ فرصتی جهانی در کم‌لطفی ملی+ تصاویر

قرارگیری محدوده‌های تاریخی، گردشگری، زیست‌محیطی و فرهنگی در لیست‌های جهانی از جمله اهداف هر کشوری است، مبحثی که کشور ما ایران نیز از آن بی‌بهره نیست، هرچند که تاکنون آن‌گونه که باید نتوانسته‌ایم از ظرفیت‌های این‌چنینی بهره‌برداری لازم را داشته باشیم.

۰۸ مهر ۱۳۹۸ | ۱۵:۲۵ | استانها | جزایر خلیج فارس |

به گزارش خبرگزاری تسنیم از قشم، این جزیره تاریخی از نظر طبیعی تا همین‌یکی دو دهه پیش، برای بسیاری از مردم ایران حتی هرمزگانی‌ها ناشناخته بود، با توسعه فعالیت‌های تجاری و گردشگری تجاری و طبیعت بی‌نظیر رفته توانسته علاقه‌مندان زیادی را به خود جذب کند.

جاده‌های ساحلی دریایی، زمین‌شناسی، فرهنگی، اجتماعی و غذایی جزیره کهن قشم در کنار تجارت و بازرگانی که مردمان آن به دلیل مرزی بودن قرن‌ها در آن تجربه دارند، از قشم به یک باره یک برنده معتبر گردشگری با رویکردهای فرهنگی، تجاری، اکوتوریسم و حتی ماجراجویانه ساخته است، تا جایی که فعالان بومگردی در کنار مسئولان مربوطه از اوایل دهه ۸۰ به فکر معرفی جهانی قابلیت‌های گردشگری و طبیعی این بزرگ‌ترین جزیره خلیج فارس افتادند.

از همین رو بود که تلاش‌ها برای معرفی ژئوسایت‌های متعدد با هدف گردآوری آن در یک طرح ژئوپارک و معرفی و ارائه آن به سازمان‌های مربوطه جهانی آغاز شد، تا اینکه سرانجام در سال ۱۳۸۵ ژئوپارک قشم پس از تأیید شورای عالی ژئوپارک شورای اجرایی یونسکو در شبکه جهانی ژئوپارک‌های یونسکو به ثبت رسید و کماکان نام این ژئوپارک ایرانی که تنها ترین ژئوپارک خاورمیانه نیز به شمار می‌رود در کنار ۱۲۷ ژئوپارک دیگر جهان خودنمایی می‌کند.

تصویری از تنگه چاهکوه قشم یکی از رئوسایت‌های رئوپارک قشم

این نکته به خودی خود به عنوان یک ظرفیت قابل توجه و ارزشمند برای جلب گردشگر و نگهداری از رئوسایت‌های موجود در رئوپارک قشم به شمار می‌رود.

هدف از ایجاد و تصویب رئوپارک‌ها و تلاش کشورها برای به ثبت رساندن رئوسایت‌ها و ظرفیت‌های طبیعی و فرهنگی خود در لیست جهانی یونسکو این است که قرارگیری در این لیست، زمینه توسعه روزافروزن گردشگری در سطح بین‌الملل و در پی آن توسعه اقتصادی و اشتغال برای بومیان مجاور و یا درون رئوپارک‌ها را سبب می‌شود و علاوه بر این طبق پروتکل‌های یونسکو با آموزش جامعه محلی مراقبت صحیح از میراث ماندگار فرهنگی رئوپارک‌های جهانی نیز فراهم می‌شود.

مجموع این عوامل در کنار مطرح شدن نام محدوده‌های رئوپارک در لیست‌های جهانی می‌تواند برای هر کشوری به منزله یک فرصت کمنظیر در جذب گردشگر و ارزآوری تلقی شود.

تصویری از مجموعه جزایر ناز در ساحل جنوبی قشم یکی دیگر از رئوسایت‌های رئوپارک جهانی قشم

به زبان ساده‌تر می‌توان گفت، رئوپارک‌های جهانی یونسکو به مناطقی اطلاق می‌شود که در آنها از طریق برنامه‌های اجرا شده توسط جوامع محلی به منظور تقویت توسعه پایدار منطقه‌ای، تنوع زمین‌شناسی ترویج می‌شود.

همچنین رئوپارک‌ها به ارتقای آگاهی از تغییر اقلیم و بلایای طبیعی و همچنین پایش این پدیده‌ها کمک کرده و بسیاری از آن‌ها امکان تدوین راهبردهای کاهش خطر بلایای طبیعی را برای جوامع محلی فراهم می‌کنند.

در بخشی از تعاریف موجود، یونسکو در تعریف و بیان اهمیت رئوپارک‌ها بر این عقیده است که رئوپارک‌ها نشان‌گر تاریخ 4,6 میلیارد ساله کره زمین و تنوع زمین‌شناسی آن هستند و در شکل‌گیری زندگی انسانی و جوامع بشری مؤثر بوده‌اند.

مجموعه جنگل‌های حرا نیز که در چندین قسمت از ساحل قشم با وسعت بالا پراکنده‌اند از دیگر ژئوسایت‌های کم‌نظری به شمار می‌روند.

ژئوپارک قشم در تاریخ کوتاه 10 ساله خود که عضو شبکه جهانی شده، همواره با فراز و نشیب‌های زیادی روبرو بوده تا جایی که به دلیل عدم رعایت استانداردها و پروتکل‌ها، این ژئوپارک در سال 1391 پس از بی‌توجهی به اخطارها و پیشنهادها، از لیست جهانی ژئوپارک‌ها خارج شد، هر چند این ژئوپارک در 15 اردیبهشت 1396 در دویست و یکمین نشست ژئوپارک‌های یونسکو که در فرانسه برگزار شد، موفق به دریافت کارت سبز و قرارگیری مجدد در لیست جهانی شد، اما این مسائل بیانگر این است که در بعد ملی و محلی و به ویژه تغییر نگاه‌ها و رسیدن به درک مطلوب در بعد مدیریتی ژئوپارک، در حوزه ملی نیازمند تغییرات اساسی هستیم.

علی‌رضا امری کاظمی مدیر ژئوپارک قشم اما وضع این روزهای مجموعه تحت مدیریت خود را خوب ارزیابی می‌کند.

وی به خبرنگار تسنیم گفت: ژئوپارک قشم در حال حاضر دارای کارت سبز از سازمان جهانی ژئوپارک‌های است که در سال آینده مجدداً ارزیابی دوره‌ای توسط یونسکو انجام خواهد شد که به دلیل رعایت استانداردها در این باب، ژئوپارک قشم یک بار دیگر نیز کارت سبز دریافت خواهد کرد و در لیست جهانی باقی می‌ماند.

امری کاظمی همچنین به توسعه ژئوسایت‌های موجود و اضافه کردن چند ژئوسایت جدید به فهرست ژئوپارک قشم اشاره و افزود: توسعه و افزایش ژئوسایت‌ها با کمک جامعه محلی و با هدف پایداری جمعیتی و توسعه اشتغال محلی صورت می‌گیرد که می‌تواند در اقتصاد مردم نیز تأثیرات قابل توجهی داشته باشد.

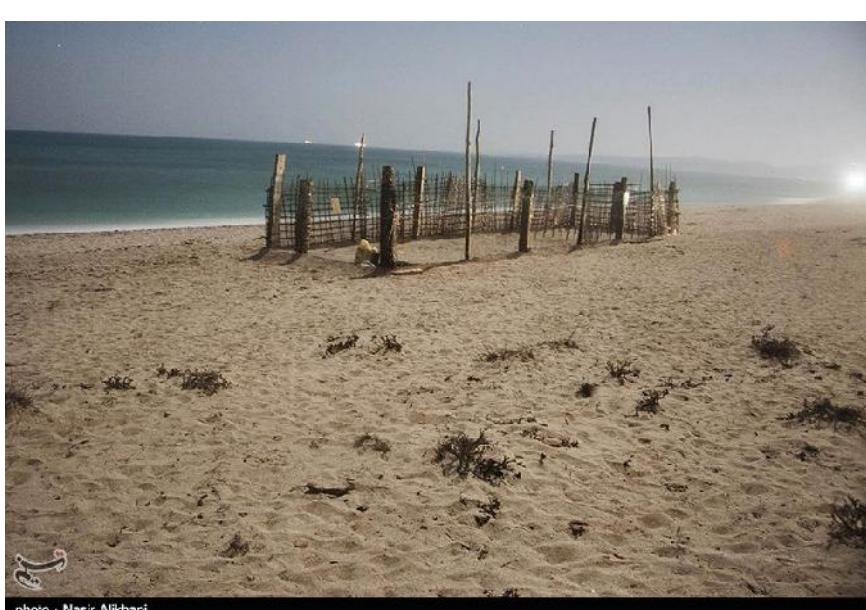

photo : Nasir Alikhani

ساحل شیب‌دراز در بخش جنوبی جزیره از محدود مکان‌هایی است که کماکان گونه در معرض انقراض لاکپشت پوزه عقابی آنرا برای تخم‌گذاری انتخاب می‌کند

وی نیز به طور جد معتقد است برای مصنوبیت ژئوپارک از تهدید و چالش کارت زرد و خروج مجدد آن از لیست جهانی آموزش‌ها به جامعه محلی و همچنین دست‌اندرکاران مدیریتی و فعالان گردشگری در این ژئوپارک بسیار تعیین کننده است.

امری کاظمی همچنین در این گفت‌وگو به توسعه ژئوسایت و معرفی ژئوسایت‌های جدید برای ژئوپارک قسم خبر داده است.

بد نیست بدانیم ژئوپارک قسم در حال حاضر 25 ژئوسایت در گوش و کنار جزیره دارد که هر کدام دارای قابلیت‌های خاص خود است که از این حیث گستردگی و تنوع ژئوسایت‌ها نیز ژئوپارک قسم در جایگاه قابل ملاحظه‌ای در دنیا قرار دارد.

روستای لافت که تلاش‌ها برای ثبت جهانی آن در فهرست میراث جهانی در جریان است یکی دیگر از ژئوسایت‌های کمنظیر ژئوپارک قسم است که از نظر معماری، تاریخ و آداب و سنت مردم مورد توجه است

دره ستاره افتاده (دره ستاره‌ها)، کورکوراکوه، بام قشم، دره تندیس‌ها، دره شور، تنگه چاه‌کوه، نمکدان، کربیان، موزه ژئوپارک، پنهنه‌های گلی، ساحل کرق، دره قاضی، تنگه اولی، بصیرا، چاکویر، جزایر ناز، ژئولینک، باسعیدو، خلیج دیرستان، جنگل حررا، ساحل تخم‌گذاری لاکپشت‌ها، صخره خرچنگ‌ها، روستای لافت، غار خرس و تالاب پرندگان دو کوهک در حال حاضر 25 ژئوسایت ژئوپارک قسم هستند که هر ساله تعداد قابل توجهی از گردشگران داخلی و خارجی از آن‌ها بازدید می‌کنند.

این‌ها تماماً در حالی است که ظاهره شهرکی مدیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری منطقه آزاد قشم چندی پیش از عضویت این منطقه در سازمان جهانی گردشگری ملل متحد (UNWTO) خبر داد که این عضویت نیز می‌تواند در راستای معرفی هر چه بیشتر ظرفیت‌های قسم بسیار تاثیرگذار باشد.

از طرفی برخی از کارشناسان نیز معتقدند که در بعد کلان چالش‌ها و تهدیداتی متوجه ژئوپارک قسم می‌تواند باشد، نزدیکی و مجاورت برخی از فعالیت‌های تولیدی و صنعتی و تخریب‌های محیط زیستی و ساخت و سازها برخی از این مسائل است که همواره مورد نگرانی و دغدغه علاقه‌مندان فعالان اکوتوریسم و حوزه گردشگری و محیط زیست قشم بوده است.

کیمیاسادات عجایی مدیر عامل موسسه میراث زمین‌شناختی خاورمیانه و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد کرج در پاسخ به سؤالی پیرامون تهدیداتی متوجه ژئوپارک جهانی قشم در برابر سازمان‌های جهانی، اظهار داشت: یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در این باب

تغییرات مدیریتی در راس و ذیل این موسسات است، تشکیلات مدیریتی ژئوپارک قشم نیازمند حمایت و ثبات مدیریتی دستگاه‌های بالادستی در منطقه آزاد و سایر بخش‌های مربوطه است.

وی ادامه داد: هر چند در این یکی دو سال اخیر حمایت‌های خوبی از ژئوپارک صورت گرفته، اما باید متوجه بود که تغییرات مدیریتی مخرب‌ترین تاثیرات را بر روی روابط فرآیندی و حرکتی ژئوپارک قشم را دارد و ثبات روابط را برهمنمی‌زند.

عجایی با بیان اینکه مردم قشم مفهوم ژئوپارک را به خوبی دریافت کرده‌اند، اضافه کرد: این بدین معناست که وارد فرآیند خوبی در باب حفاظت و توسعه ژئوپارک قشم شده‌ایم.

حال باید دید آیا در آینده سازمان‌های ملی همانند سازمان گردشگری و سایر ارگان‌ها با درک بهتر از جایگاه جهانی ژئوپارک قشم و مفهوم ژئوپارک تا چه میزان می‌توانند از آن در خدمت اقتصاد ملی و ارزآوری با محوریت و ترویج گردشگری خارجی و معرفی طرفیت‌های طبیعی سرزمینی، استفاده و کشور را از مزیت‌های این فرصت جهانی بهره‌مند سازند.

گزارش: عبدالرحیم رضوانی

انتهای پیام/ز/ش

